जिल्हा परिषद
मृद व जलसंधारण भरती

समाविष्ठ विषय

• मराठी • इंग्रजी • सामान्य ज्ञान • बौद्धिक चाचणी

TCS व IBPS पॅटर्न
अभ्यासक्रमावर आधारित

संपूर्ण G.S. मार्गदर्शक

1000+
अतिसंभाव्य प्रश्नांसह

ZP
WCD

infinity® Academy

कुठल्या पदांसाठी उपयुक्त

- आरोग्य सेवक
- कनिष्ठ अभियंता
  (स्थापत्य / ग्रा.पा.पु./लघु पाटबंधारे/ यांत्रिकी/ विद्युत)
- कनिष्ठ आरेखक
- पशुधन पर्यवेक्षक
- लघुलेखक
- औषध निर्माण अधिकारी
- कनिष्ठ सहाय्यक
- स्थापत्य अभियांत्रिकी सहाय्यक

CIVIL ENGINEERING Degree/Diploma

जिल्हा परिषद मृद व जलसंधारण भरती

संपूर्ण मार्गदर्शक

1000+ PYQ's आणि

अतिसंभाव्य प्रश्नांसह

- सर्व नॉन टेक्निकल विषयांचा समावेश
- ZP/WCD च्या सर्व पदांसाठी उपयुक्त
- सर्व विषयांचे वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी प्रश्न
- १००० पेक्षा जास्त प्रश्नाचा समावेश
- उत्तम आकलनासाठी सध्या व सोप्या भाषेत मांडणी
- जलद उजळणी साठी उपयुक्त

पुस्तक मागणीसाठी संपर्कः

8263954946 / 9607155111

INFINITY® Engineering Academy

प्रकाशक

Infinity Publications, Pune

प्रथम आवृत्ती : जून 2023

द्वितीय आवृत्ती : ऑगस्ट 2023

वितरणासाठी संपर्क

8263954946
9607155111

अक्षरजुळणी, सजावट व मुखपृष्ठ

Team Infinity

We Have made all possible effort to make this book error free however it is request to all students, if you find any error or want to give suggestions that we can incorporate into future editions, feel free Send us email infinityacademyofficial1809@gmail.com

डिसक्लेमर : या पुस्तकाचे संपादन व मुद्रण करताना योग्य ती काळजी व खबरदारी घेतलेली आहे. अनावधानाने राहून गेलेल्या आणि अनावधानाने निर्माण होणाच्या चुकीबद्दल आम्ही दिलगिर आहोत .त्यासाठी लेखक, प्रकाशक किंवा मुद्रक यांची कुठलीही जबाबदारी नाही .संकलनातून निर्माण होणाऱ्या व त्याच्याशी संबंधित कुठल्याही प्रकारची देणी, नुकसानभरपाई यातून Infinity Publication मुक्त आहेत. सर्व पुणे न्यायालयाच्या कक्षेत

infinity® Engineering Academy

श्री स्वामी समर्थ...

स्वामींच्या चरणी अर्पण ...

लेखकाचे मनोगत

नमस्कार,

स्पर्धा परिक्षाची तयारी करणाऱ्या सिव्हील इंजिनिअरींगच्या परिक्षार्थ्यांना '' जिल्हा परिषद ''आणि ''मृद व जलसंधारण भरती'' संपूर्ण मार्गदर्शक " हे पुस्तक सादर करताना अत्यंत आनंद होत आहे.

'' जिल्हा परिषद ''आणि ''मृद व जलसंधारण भरती '' मध्ये महाभरती होणार आहे अनेक विद्यार्थी या परीक्षेची तयारी करताना दिसतात. त्यांना एकाच पुस्तकात सर्व विषयांचा अभ्यास करता यावा, या उद्देशाने या पुस्तकाची निर्मिती करण्यात आली आहे. अशा प्रकारचं हे एकमेव पुस्तक आहे.

1000 हुन अधिक PYQ आणि अतिसंभाव्य प्रश्न या पुस्तकात आहे. ज्यामध्ये मराठी, इंग्रजी, सामान्य ज्ञान आणि बौद्धिक चाचणी असे सर्व नॉन टेक्निकल चे ४ महत्वाचे विषय यात हाताळले आहेत. सामान्य ज्ञान अंतर्गत इतिहास,महाराष्ट्राचा व भारताचा भूगोल ,भारतीय राज्यव्यवस्था ,भारतीय अर्थव्यवस्था ,कृषी आणि ग्रामीण विकास ,भारताचे शेजारील राष्ट्रांशी संबंध, जिल्हावार संक्षिप्त आढावा अशा विषयांचा समावेश यात समावेश आहे.

'' जिल्हा परिषद ''आणि ''मृद व जलसंधारण भरती '' मधील खालील पदांसाठी हा अभ्यासक्रम खूप उपयुक्त आहे कनिष्ठ अभियंता / स्थापत्य अभियांत्रिकी सहाय्यक / आरोग्य सेवक / औषध निर्माण अधिकारी / कनिष्ठ सहाय्यक /कनिष्ठ आरेखक / पशुधन पर्यवेक्षक / लघुलेखक .

'' जिल्हा परिषद ''आणि ''मृद व जलसंधारण भरती ''च्या मागील परीक्षेतील प्रश्नांचा उत्तरासहित यात समावेश आहे. उत्कृष्ठ व आकर्षक मांडणी ,विषयवार आणि मुद्देसूद मांडणी हे या पुस्तकांचे वैशिष्ट्य आहे त्यामुळे हे पुस्तक तुम्हाला परिपूर्ण तयारीसाठी निश्चित उपयुक्त ठरेल.

अशाप्रकारे या पुस्तकाचा अभ्यास तुम्हाला तुमच्या स्पर्धा परिक्षेच्या प्रवासासाठी मार्गदर्शक ठरेल, यात शंका नाही. हे पुस्तक सर्व परिक्षार्थ्यांसाठी अनिवार्य आहे.

'इन्फिनिटी ॲकॅडमी'च्या सर्व टीमचा मी आभारी आहे, ज्यांनी सखोल अभ्यास आणि संशोधन करून कमी वेळात हे पुस्तक आपल्यासमोर सादर केले आहे. त्यांच्याशिवाय हे अशक्य होते.

आपल्या स्वप्नांचा पाठपुरावा घेण्यासाठी सज्ज व्हा. तुमच्या या प्रवासात आम्ही तुमच्यासोबत आहोत. स्पर्धा परिक्षांची तयारी करणाऱ्या सर्व परिक्षार्थ्यांना पुढील वाटचालीसाठी खूप खूप शुभेच्छा...!

आपला
गिरीश खेडकर
9158999422

infinity® Engineering Academy

INDEX

मराठी	**1**
1 मराठी बाराखडी व व्याकरण	2
2 संधी	4
3 शब्दांच्या जाती	5
4 काळ व त्याचे प्रकार	24
5 प्रयोग	25
6 अलंकार	28
7 वाक्यांचे प्रकार	30
8 समास	34
9 समानार्थी शब्द	37
10 विरुद्धार्थी शब्द	40
11 वाक्प्रचार	44
12 म्हणी	48
13 विरामचिन्हे	52
14 शब्दसमूह	54
15 उतारे व त्यावरील प्रश्न	55
16 PREVIOUS YEAR QUESTIONS	73
17 QUESTIONS FOR PRACTICE	80
ENGLISH	**82**
1 PARTS OF SPEECH	83
2 CHANGE THE VOICE	90
3 ARTICLES	95
4 TENSE	97
5 VERBS: MODALS	104

6 DIRECT AND INDIRECT SPEECH: 107
7 IDIOMS AND PHRASES 112
8 VOCABULARY 120
9 PASSAGE 134
10 PREVIOUS YEAR QUESTIONS 144
11 QUESTIONS FOR PRACTICE 151

सामान्य ज्ञान 183

इतिहास 184

1 महत्वाची युद्धे व संस्था 185
2 1857 चा उठाव 188
3 भारतातील महत्वाचे गव्हर्नर व व्हॉइसरॉय 197
4 भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसची स्थापना व महत्त्वाची अधिवेशने: 206
5 भारतीय इतिहासातील महत्वपूर्ण वृत्तपत्रे व पुस्तके 210
6 संस्थाने 211
7 महत्वाच्या घटनांचा कालानुक्रम 213

महाराष्ट्रातील समाज सुधारक 216

1 महाराष्ट्रातील समाज सुधारक 217
2 समाजसुधारक व त्यांनी लिहिलेले पुस्तके 230

भारताचा भूगोल 231

1 भारताचे स्थान विस्तार 232
2 भारताच्या शेजारील देश 241
3 भारतीय नदीप्रणाली 243
4 भारताचे हवामान 247
5 मृदा 249
6 उदयोगधंदे 250

7 लोकसंख्या 250

8 वाहतूक 251

महाराष्ट्राचा भूगोल 252

1 महाराष्ट्राचे स्थान 253

2 प्राकृतिक रचना 255

3 महाराष्ट्राचे हवामान 259

4 महाराष्ट्रातील नदीप्रणाली 263

5 महाराष्ट्रातील मृदा 270

6 महाराष्ट्रातील वने 272

7 उद्याने व अभयारण्य 274

8 महाराष्ट्रातील खनिज संसाधने 277

9 लोकसंख्या 280

10 महाराष्ट्रातील पर्यटन 284

11 संकीर्ण माहिती 287

भारतीय राज्यव्यवस्था 293

1 भारतीय संविधान उगम व वैशिष्ट्ये 294

2 मूलभूत हक्क, मार्गदर्शक तत्वे आणि कर्तव्य 296

3 घटना दुरुस्ती व आणीबाणी 301

4 कायदेमंडळ 303

5 कार्यकाळी मंडळ 310

6 घटक राज्याचे विधिमंडळ 314

7 भारतीय न्यायव्यवस्था 318

8 आयोग 322

9 महत्वाची कलमे 325

10 स्थानिक स्वराज्य संस्था 338

भारतीय अर्थव्यवस्था 353

1 आर्थिक वृद्धी व आर्थिक विकास 354
2 आर्थिक नियोजन व पंचवार्षिक योजना 362
3 भारतीय बँका 368
4 भारतीय आयात निर्यात 374
5 शासकीय अर्थव्यवस्था 377

कृषि आणि ग्रामीण विकास 384

1 मृदा 385
2 जमिनीचे प्रकार 390
3 मृदा धूप व संवर्धन 392
4 बाजारपेठ 393
5 पाणलोट क्षेत्र 394
6 कृषी परिस्थितीकी 394
7 कृषि वानिकी 394
8 वर्धनक्षम शेती 399
9 कृषी 399
10 संशोधन केंद्र /विद्यापीठे 402
11 कृषी संबधित योजना 404
12 शेतीचे प्रकार 408

भारताचे शेजारील राष्ट्रांशी संबंध 409

1 भारत व चीनमधील संबंध 411
2 भारत व पाकिस्तान संबंध 412
3 भारत व अफगाणिस्तान संबंध 412
4 भारत व नेपाळ संबंध 413
5 भारत व बांगलादेश संबंध 413

6 भारत व श्रीलंका संबंध 414
7 भारत व भूतान संबंध 414
8 भारत व म्यानमार संबंध 415
9 भारत व मालदीव संबंध 415
10 भारताच्या शेजारील राष्ट्रे व भूसीमा 415

जिल्हावार संक्षिप्त आढावा 417

1 कोकण विभाग 418
2 पुणे विभाग 431
3 नाशिक विभाग 441
4 औरंगाबाद विभाग 450
5 अमरावती विभाग 461
6 नागपूर विभाग 470
QUESTIONS FOR PRACTICE 488

बौद्धिक चाचणी 503

अंकगणित 504
1 संख्या ज्ञान 504
2 विभाज्यतेच्या कसोट्या 508
3 स्थानिक किंमत दर्शनी किंमत 509
4 लसावि मसावि 510
5 वर्ग वर्गमूळ 511
6 अपूर्णांक 513
7 वेग वेळ अंतर 514
8 काळ, काम, वेग 514
9 गुणोत्तर प्रमाण 516
10 शेकडेवारी 517

11 सरासरी 519

12 नफा /तोटा 520

13 सरळव्याज व चक्रवाढ व्याज 523

14 भूमिती (परिमिती, क्षेत्रफळ व घनफळ) 525

तर्कशास्त्र 526

1 अक्षरमाला 526

2 विसंगत घटक अक्षरमाला 528

3 लयबद्ध मालिका 529

4 परस्पर संबंध अक्षरमाला 531

5 सांकेतिक भाषा 532

6 अंकमालिका 534

7 परस्पर संबंध अंकमालिका 536

8 गाळलेली पदे शोधणे 537

9 वेन-आकृती 539

10 तर्क आणि अनुमान 542

11 दिनदर्शिका 546

12 घड्याळ 549

13 दिशा आणि ज्ञान 552

14 घनाकृती ठोकळा 554

15 बैठक व्यवस्था 555

16 नातेसंबंध 556

17 वयवारी 558

18 आकृत्यांची संख्या मोजणे 566

19 PREVIOUS YEAR QUESTIONS 568

मराठी

ZP/WCD SYLLABUS

मराठी

- सर्वसाधारण शब्दसंग्रह
- व्याक्यरचना
- व्याकरण
- म्हणी व वाक्यप्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग
- उताऱ्यावरील प्रश्न

infinity® Engineering Academy

1. मराठी बाराखडी व व्याकरण

मराठी मुळाक्षरे / वर्णमाला

अ आ इ ई उ ऊ ऋ लृ ए अ‍ॅ ऐ ओ ऑ औ अं अः

क ख ग घ ङ	च छ ज झ ञ
ट ठ ड ढ ण	त थ द ध न
प फ ब भ म	य र ल व श ष स ह ळ क्ष ज्ञ

वर्णमालेविषयी महत्वाचे

1) मूळ वर्णमालेतील वर्णांची संख्या 48 होती तर आधुनिक वर्णमालेत ती 52 आहे.

2) ऋ, लृ या स्वरांचा चौदाखडीत समावेश होत नाही.

3) 'अँ, आँ' यांचा पाठ्यपुस्तकात स्वर असा उल्लेख आहे; म्हणून उत्तरसुद्धा स्वर असेच द्यावे.

4) 'र' या वर्णाचा उच्चार करताना कंपन होते; म्हणून त्याला 'कंपित वर्ण' म्हणतात.

5) शब्दाच्या शेवटी येणाऱ्या व्यंजनाचा पाय मोडलेला असेल तर त्याला व्यंजनान्त म्हणतात, जर पाय मोडलेला नसेल तर त्याला स्वरांन्त म्हणतात.

6) शेवटी स्वतंत्र उभा दंड असलेले वर्ण - श्, ण, ग् -

7) मध्ये उभा दंड - क्, फं ----..

8) उभ्या दंडाला जोडलेले - न्, त् ----

9) अर्धा उभा दंड - ट्, ड् ----

10) कोणताही दंड नसलेले वर्ण - र्

वर्णांचे वर्गीकरण

1) स्वर:

- ओठांचा एकमेकांशी किंवा जिभेचा मुखातील कोणत्याही भागाशी स्पर्श न होता तोंडावाटे जे ध्वनी बाहेर पडतात, त्यांना स्वर असे म्हणतात.
- स्वर स्वतंत्र उच्चाराचे असतात.
- स्वरांचे खालीलप्रमाणे प्रकार पडतात :

अ) ऱ्हस्व स्वर :-

- अ, इ, उ, ऋ, लृ ' या स्वरांचा उच्चार आखूड होतो, म्हणजे उच्चार करावयास कमी कालावधी लागतो; म्हणून त्यांना ऱ्हस्व स्वर म्हणतात.
- ' ऋ ' हा स्वर व्यंजनात मिसळल्यास त्या व्यंजनात दर्शविल्याप्रमाणे बदल होतो. क + ऋ= कृ

ब) दीर्घ स्वर :-

- 'आ, ई, ऊ' या स्वरांचा उच्चार करण्यासाठी जास्त कालावधी लागतो म्हणजेच लांबट उच्चार होतो; म्हणून त्यांना दीर्घ स्वर म्हणतात.

क) संयुक्त स्वर :-

- 'ए, ऐ, ओ, औ' हे स्वर इतर दोन स्वरांचे मिळून बनल्याने त्यांना संयुक्त स्वर म्हणतात. संयुक्त स्वर दीर्घ उच्चाराचे असतात.
- उदा : 1) ए = अ + इ/ ई 2) ऐ = आ + इ / ई
- याशिवाय स्वरांचे सजातीय स्वर व विजातीय स्वर असे उच्चार स्थानांवरून दोन प्रकार पडतात.

1) सजातीय स्वर

- तोच स्वर ऱ्हस्व किंवा दीर्घ पुन्हा आल्यास सजातीय स्वरांची जोडी तयार होते. संयुक्त स्वरांचा सजातीय स्वरांमध्ये समावेश होत नाही. एकाच उच्चार स्थानांतून निघणाऱ्या स्वरांना सजातीय स्वर असे म्हणतात.
- उदा : 1) अ – आ 2) इ-ई 3) उ-ऊ
- टीप : पूर्वी ऋ-ऋ, ल- लृ यांचासुद्धा सजातीय स्वरामध्ये समावेश केला जात होता; परंतु आता यातील दीर्घ स्वर जवळजवळ वापरात नाहीत.

2) विजातीय स्वर

- तोच स्वर ऱ्हस्व किंवा दीर्घ पुन्हा न येता दुसराच स्वर आल्यास विजातीय स्वरांची जोडी तयार होते. भिन्न उच्चार स्थानांतून निघणाऱ्या स्वरांना 'विजातीय स्वर' असे म्हणतात. ए, ऐ, ओ, औ या संयुक्त स्वरात सजातीयत्व नाही कारण ते मुळातच विजातीय स्वरोत्पन्न आहेत.

- उदा: 1) अ-इ 2) अ – उ 3) उ- 4) इ-ऊ

<u>सजातीय व विजातीय स्वरांविषयी महत्त्वाचे :</u>

1) दोन सजातीय स्वरांपासून एकच दीर्घ स्वर तयार होतो.

2) दोन विजातीय स्वर एकत्र आल्यास संयुक्त स्वर तयार होतो.

3) दोन संयुक्त स्वर एकमेकांत मिसळत नाहीत.

<u>2) स्वरादी:</u>

- अं व अ:' अनुस्वार व विसर्ग या दोन वर्णांचा उच्चार करण्यापूर्वी एखाद्या स्वराचा उच्चार करावाच लागतो, म्हणून ज्याच्या आधी स्वर आहे त्याला स्वरादी असे म्हणतात.

<u>3) व्यंजने :</u>

1) वर्णमालेत एकूण 36 व्यंजने आहेत.

2) उच्चार करताना जिभेचा तोंडातील इतर अवयवांना स्पर्श तसेच हवेचा मार्ग अडवून शेवटी स्वरांचे साहाय्य घ्यावे लागणाऱ्या प्रत्येक वर्णाचा व्यंजनात समावेश होतो.

3) व्यंजनांचा उच्चार पूर्ण/स्पष्ट करण्यासाठी शेवटी स्वराचे साहाय्य घ्यावे लागते; म्हणून त्यांना' "स्वरान्त" 'असेसुद्धा म्हणतात.

4) व्यंजने ही अपूर्ण उच्चारांची असल्याने त्यांचा पाय मोडून लिहितात, त्यात स्वर मिळवल्यास मात्र ती पाय मोडून लिहिली जात नाहीत.

5) उच्चार पूर्ण होण्यासाठी व्यंजने स्वरांवर अवलंबून असतात; म्हणून त्यांना 'परवर्ण' म्हणतात.

6) व्यंजनांना अक्षरत्व येण्यासाठी व्यंजनात स्वर मिसळणे गरजेचे असते.

7) आखूड / तोकड्या उच्चाराला निभृत उच्चार म्हणतात.

8) व्यंजनात स्वर मिळवला,की अक्षर बनते.

व्यंजनांचे प्रकार

i) स्पर्श व्यंजने :- **ii) अर्धस्वर .**

iii) उष्मे:- **iv)महाप्राण:**

v) द्रविडीयन वर्ण :

vi) संयुक्त व्यंजने :- "क्ष, ज्ञ" या संयुक्त व्यंजनांचाही

4) अनुनासिक/परस-वर्ण :-

- ङ् , ञ्, ण, न् , म् , या वर्णांचा उच्चार तोंडाबरोबर थोडा नाकातूनही होतो; म्हणून त्यांना अनुनासिके म्हणतात.
- अनुनासिके अनुस्वाराच्या ऐवजी वापरता येतात; म्हणून त्यांना पर-सवर्ण म्हणतात.

कठोर	मृदू	अनुनासिक
क् ,ख्	ग् , घ्	ङ
च् , छ	ज् , झ्	ञ
ट , ठ	ड ,ढ	ण
त , थ	द , ध	न
प् , फ्	ब् भ्	म्

वर्ण व त्यांची उच्चारस्थाने-

स्वर	व्यंजन /स्वरादी	मुखाचा भाग	वर्णाचे नाव
अ ,आ	क् ,ख् ,ग् ,घ् ,ङ ,ह् , अः	कंठ	कंठ्य (पडजिभेजवळील जागा)
इ , ई	च् ,छ् ,ज् ,झ् ,ञ ,य् श	तालु	तालव्य (जेथे चिंच चघळतो ती जागा)
ऋ	ट ,ठ ,ड ,ढ ,ण ,र ,ष ळ	मुर्धा	मूर्धन्य (कंठ व टाळू यांच्यामधील जागा)
ल	त ,थ ,द ,ध ,न ,ल ,स्	दंत	दंत्य (दात)
उ ,ऊ	प् ,फ् ,ब् ,भ् म	ओठ्य	ओठ्य (ओठ)
ए ,ऐ		कंठ +तालु	कंठतालव्य(कंठ आणि टाळू)

12. म्हणी

- अडला हरी गाढवाचे पाय धरी :- एखाद्या बुद्धिमान माणसालादेखील अडचणीच्या वेळी मूर्ख, दुर्जन माणसाची विनवणी करावी लागते.
- अन्नछत्री जेवणे, वर मिरपूड मागणे :- दुसऱ्याकडून आवश्यक ती धर्मार्थ मदत घ्यायची, त्याशिवाय आणखीही काही गोष्टी मागून मिजास दाखवणे.
- अति झाले अन् आसू आले :- एखाद्या गोष्टीचा अतिरेक झाला, की ती दुःखदायी ठरते.
- अति परिचयात अवज्ञा :- जास्त जवळीकता झाल्यास अपमान होऊ शकतो.
- अपापाचा माल गपापा :- लोकांचा तळतळाट करून मिळवलेले धन झपाट्याने नष्ट होते.
- आपला तो बाब्या दुसऱ्याचे ते कारटे :- स्वतःच्या बाबतीत असणारे चांगले विचार दुसऱ्याच्या बाबतीत न ठेवण्याची वृत्ती असणे
- आत्याबाईला जर मिशा असत्या तर :- नेहमी एखाद्या कामात जर तर या शक्यतांचा विचार करणे
- आवळा देऊन कोहळा काढणे :- आपला स्वार्थ साधण्यासाठी एखाद्या व्यक्तीला लहान वस्तू देऊन मोठी वस्तू मिळवणे
- आपले नाक कापून दुसऱ्यास अपशकुन :- दुसऱ्याचे नुकसान करण्यासाठी पहिले स्वतःचे नुकसान करून घेणे
- आग रामेश्वरी, बंब सोमेश्वरी :- रोग एकीकडे, उपाय भलतीकडे.
- इकडे आड तिकडे विहीर :- दोन्ही बाजूंनी सारखीच अडचणीची स्थिती निर्माण होणे.
- इच्छिलेले जर घडते तर भिक्षुकही राजे होते :- इच्छेप्रमाणे सारे घडले तर सारेच लोक धनवान झाले असते.
- इच्छी परा ते येई घरा :- आपण जे दुसऱ्याच्या बाबतीत चिंतितो तेच आपल्या वाट्याला येणे.
- इन मिन साडेतीन :- एखाद्या कारणासाठी अगदी कमीत कमी लोक हजर असणे.
- ईश्वर जन्मास घालतो त्याचे पदरी शेर बांधतो :- जन्मास आलेल्याचे पालनपोषण होतेच.
- उद्योगाचे घरी रिद्धि-सिद्धी पाणी भरी :- जेथे उद्योग असतो तेथे संपत्ती येते.
- उधारीची पोते, सव्वा हात रिते :- उधारीने घेतलेला माल नेहमीच कमी भरतो.
- उडत्या पाखराची पिसे मोजणे :- अगदी सहज चालता-चालता एखाद्या अवघड गोष्टीची परीक्षा करणे
- उराचे खुराडे आणि चुलीचे तुणतुणे :- अतिशय हालाखीची स्थिती.
- उभारले राजवाडे तेथे आले मनकवडे :- श्रीमंती आली की, तिच्या मागोमाग हाजी-हाजी करणारेहि येतातच
- ऊस गोड लागला म्हणून मुळापासून खाऊ नये. :- कोणत्याही चांगल्या गोष्टीचा किंवा चांगलपणाचा प्रमाणाबाहेर फायदा घेऊ नये
- एका खांबावर द्वारका - एकाच व्यक्तीवर सर्व जबाबदाऱ्या असणे.
- एक कोल्हा सतरा ठिकाणी व्याला - एका व्यक्तीपासून अनेक ठिकाणी उपद्रव होणे.
- एक ना धड भाराभर चिंध्या :- एकाच वेळी अनेक कामे करायला घेतल्याने सर्वच कामे अर्धवट होण्याची अवस्था
- एकाने गाय मारली म्हणून दुसऱ्याने वासरू मारू नये :- दुसऱ्याने केलेल्या मोठ्या वाईट गोष्टींकडे बोट दाखवून आपण केलेल्या वाईट गोष्टीचे समर्थन करू नये
- एका पिसाने मोर (होत नाही) :- थोड्याशा यशाने हुरळून जाणे.
- ऐंशी तेथे पंचाऐंशी - अतिशय उधळेपणाची कृती.
- ऐरावत रत्न थोर । त्यासी अंकुशाचा मार । - मोठ्या व्यक्तीला यातनाही तेवढ्याच असतात.

- ओठ फुटो (तुटो) किंवा खोकाळ. फुटो / शेंडी तुटो की तारंबी तुटो – कोणत्याही परिस्थितीत काम तडीस नेणे. ओझे उचल तर म्हणे बाजीराव कोठे? – सांगितलेले काम सोडून नसत्या चौकशा करणे.
- ओळखीचा चोर जिवे न सोडी – ओळखीचा शत्रू हा अनोळखी शत्रूपेक्षा भयंकर असतो.
- औटघटकेचे राज्य – अल्पकाळ टिकणारी गोष्ट.
- कर नाही त्याला डर कशाला ? – ज्याने काही गुन्हा किंवा वाईट गोष्ट केली नाही, त्याने शिक्षा होण्याचे भय कशाला बाळगायचे?
- का ग बाई रोड (तर म्हणे) गावाची ओढ – निरर्थक गोष्टींची काळजी करणे.
- करीन ते पूर्व – मी करेन ते योग्य, मी म्हणेन ते बरोबर अशा रीतीने वागणे. .
- काडीचोर तो माडीचोर – एखाद्या माणसाने क्षुल्लक अपराध केला असेल तर त्याचा घडलेल्या एखाद्या मोठ्या अपराधाशी संबंध जोडणे.
- काजव्याचा उजेड त्याच्या अंगाभोवती – क्षुद्र गोष्टींचा प्रभावही तेवढ्यापुरताच असतो.
- खाण तशी माती – आईवडिलांप्रमाणे त्यांच्या मुलांचे वर्तन असणे.
- खाई त्याला खवखवे – जो वाईट काम करतो त्याला मनात धास्ती वाटते.
- खोट्याच्या कपाळी गोटा – खोटेपणा, वाईट काम करणाऱ्यांचे नुकसान होते.
- खाऊन माजावे टाकून माजू नये – पैशाचा, संपत्तीचा गैरवापर करू नये.
- खाऊ जाणे तो पचवू जाणे – एखादे कृत्य धाडसाने करणारा त्याचे परिणाम भोगण्यासही समर्थ असतो.
- गळ्यातले तुटले ओटीत पडले – नुकसान होता-होता टळणे..
- गाढवाच्या पाठीवर गोणी – एखाद्या गोष्टीची फक्त अनुकूलता असून उपयोग नाही; तर तिचा फायदा घेता यायला हवा
- गाढवांचा गोंधळ व लाथांचा सुकाळ – मुर्त्यांच्या गोंधळात एकमेकांवर दोषारोप करण्यात वेळ जातो
- गळा नाही सरी, सुखे निद्रा करी, – जवळ संपत्ती नसेल तर सुखाने झोप येते.
- गाय व्याली, शिंगी झाली :– अघटित घटना घडणे
- घोडे कमावते आणि गाढव खाते – एकाने कष्ट करावे व निरुपयोगी व्यक्तीने त्याचा गैरफायदा घ्यावा.
- घरोघरी मातीच्याच चुली – एखाद्या बाबतीत सामान्यतः सर्वत्र सारखीच परिस्थिती असणे.
- घडाई परीस मढाई जास्त – मुख्य गोष्टीपेक्षा आनुषंगिक गोष्टींचा खर्च जास्त असणे.
- घरचे झाले थोडे व्याह्याने धाडले घोडे – अडचणीत आणखी भर पडण्याची घटना घडणे.
- घर ना दार देवळी बिहाड – शिरावर कोणतीही जबाबदारी नसलेली व्यक्ती.
- चुलीपुढे शिपाई अन् घराबाहेर भागूबाई – घरात तेवढा शूरपणाचा आव आणायचा; पण बाहेर मात्र घाबरायचे
- चिंती परा येई घरा – दुसऱ्याचे वाईट चिंतीत राहिले, की ते आपल्यावरच उलटते.
- चालत्या गाडीला खीळ – व्यवस्थित चालणाऱ्या कार्यात अडचण निर्माण होणे.
- चारजणांची आई बाजेवर जीव जाई – जबाबदारी अनेकांची असेल तर काळजी कोणीच घेत नाही .
- चोराची पावली चोराला ठाऊक – वाईट माणसांनाच वाईट माणसांच्या युक्त्या कळतात.
- जो गुळाने मरतो त्याला विष कशास ? – जेथे गोड बोलून काम होते तेथे जालीम उपायाची गरज नसते.
- जलात राहून माशांशी वैर करू नये – ज्यांच्या सहवासात राहावे लागते त्यांच्याशी शत्रुत्व करू नये.
- जित्या हुळहुळे आणि मेल्या कानवले – जितेपणी दुर्लक्ष करायचे व मेल्यावर कोडकौतुक करायचे.
- ज्याच्या हाती ससा. तो पारधी – ज्याच्या हाती वस्तू असते, त्याला त्याविषयीचे कर्तृत्व बहाल केले जाते, म्हणजेच एकाचे कर्तृत्व; पण ते दुसऱ्याच्या नावे गाजणे.
- जानवे घातल्याने ब्राह्मण होत नाही – बाह्य दिखाव्याने माणूस ज्ञानी होत नाही.
- झाकली मूठ सव्वा लाखाची . व्यंग नेहमी झाकून ठेवावे.

- टाकीचे घाव सोसल्यावाचून देवपण येत नाही – कष्ट सोसल्याशिवाय मोठेपणा येत नाही.
- डोळ्यात केर आणि कानात फुंकर नाही, :- रोग एका जागी व उपचार दुसऱ्या जागी
- ढेकणाच्या संगे हिरा जो भंगला, कुसंगे नाडला साधु तैसा – वाईट संगतीचे वाईटच परिणाम असतात.
- तट्टाला टुमणी, तेजीला इशारत – जी गोष्ट मुर्खाला शिक्षेनेही समजत नाही ती शहाण्याला मात्र फक्त इशाऱ्याने समजते.
- तू दळ माझे आणि मी दळीन गावच्या पाटलाचे – आपले काम दुसऱ्याने करावे, आपण मात्र लष्काराच्या भाकरी भाजाव्यात.
- तेरड्याचा रंग तीन दिवस – कोणत्याही गोष्टीचा ताजेपणा किंवा नवलाई अगदी कमी वेळ टिकते.
- तळे राखील तो पाणी चाखील – ज्याच्याकडे एखादे काम सोपवले तो त्याच्यातून काहीतरी फायदा करून घेणारच
- तोबऱ्याला पुढे, लगामाला पाठीमागे– खायला पुढे, कामाला मागे.
- थोरा घरचे श्वान सर्वही देती मान – मोठ्या माणसाचा आश्रयं हा प्रभावी ठरतो, असा आश्रय घेणाऱ्याला कारण नसताना मोठेपणा दिला जातो.
- थेंबे थेंबे तळे साचे – दिसण्यात क्षुल्लक वाटणारा वस्तूंचा संग्रह कालांतराने मोठा संचय होता.
- दिल चंगा तो कथौटी मे गंगा – आपले अंत:करण पवित्र असल्यास पवित्र गंगा आपल्याच जवळ असते.
- दिवस बुडाला मजूर उडाला – रोजाने वा मोलाने काम करणारा थोडेच स्वत:चं समजून काम करणार ? त्याची कामाची वेळ संपते ना संपते तोच तो निघून जाणार.
- दुरून डोंगर साजरे – कोणतीही गोष्ट लांबून चांगली दिसते; परंतु जवळ गेल्यावर तिचे खरे स्वरूप कळते.
- देणे कुसळांचे घेणे मुसळाचे – पैसे कमी आणि काम जास्त.
- देश तसा वेश – परिस्थितीप्रमाणे बदलणारे वर्तन.
- धाऱ्याला (मोरीला) बोळा व दरवाजा मोकळा – छोट्या गोष्टीची काळजी घेणे परंतु मोठीकडे दुर्लक्ष करणे.
- धर्म करता कर्म उभे राहते – एखादी चांगली गोष्ट करत असताना पुष्कळदा त्यातून नको ती निष्पत्ती होते.
- धनगराचे कुत्रे लेंड्यापाशी ना मेंढ्यापाशी – कोणत्याच कामाचे नसणे.
- नागीण पोसली आणि पोसणाराला डसली – वाईट गोष्ट जवळ बाळगल्यावर ती कधी ना कधी उलटतेच.
- नाव देवाचे आणि गाव पुजाऱ्याचे – देवाच्या नावाने स्वार्थ जपणे.
- न कर्त्याचा वार शनिवार – ज्याला एखादे काम मनातून करायचे नसते तो कोणत्या तरी सबबीवर ते टाळतो.
- नेसेन तर पैठणी (शाल) च नेसेन, नाहीतर नागवी बसेन– अतिशय हटवादीपणाचे वर्तन करणे.
- निंदकाचे घर असावे शेजारी – निंदा करणारा माणूस उपयोगी ठरतो; त्यामुळे आपले दोष कळतात.
- पुढे तिखट मागे पोचट – दिसायला फार मोठे; पण प्रत्यक्षात तसे नसणार.
- पायलीची सामसूम, चिपट्याची धामधूम – जेथे मोठे शांत असतात तेथे छोट्यांचा बडेजाव असतो.
- पायाची वहाण पायीच बरी – मर्ख माणसाला अधिक सन्मान दिला तर तो शेफारतो.
- पळसाला पाने तीनच – सर्वत्र सारखीच परिस्थिती असणे.
- पी हळद नि हो गोरी – कोणत्याही बाबतीत उतावळेपणा करणे
- फासा पडेल तो डाव, राजा बोलेल तो न्याय – राजाने दिलेला न्याय मनाविरुद्ध असला किंवा चुकीचा असला तरी तो मानावाच लागतो
- फुटका डोळा काजळाने साजरा करावा – आपल्या अंगचा जो दोष नाहीसा होण्यासारखा नसतो, तो झाकता येईल तितकाच झाकावा
- फुल ना फुलाची पाकळी – वास्तविक जितके द्यायला पाहिजे. तितके देण्याचे सामर्थ्य नसल्यामुळे त्यापेक्षा पुष्कळ कमी देणे.
- बाप से बेटा सवाई – वडिलांपेक्षा मुलगा अधिक कर्तबगार.

ENGLISH

ZP/WCD SYLLABUS

ENGLISH

- General Vocabulary
- Sentence Structure
- Grammar
- Idioms & Phrases – Their Meaning And Use
- Comprehension

1. PARTS OF SPEECH

1. Parts of Speech

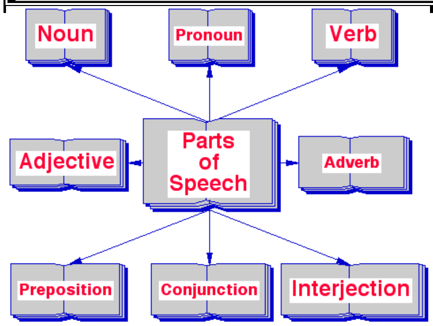

A) Noun

The name of something, like a person, animal, place, thing, or concept. Nouns are typically used as subjects, objects, objects of prepositions, and modifiers of other nouns.

- I finished the study.
  - I = subject
- Seema wrote **the essay.**
  - **The essay** = object
- Arya Stark is really cool.
- In this example, the underlined noun serves as the subject in the sentence.
- They were supposed to meet *at* noon.
- The noun in this sentence functions as an object of the preposition. (*at* is the preposition)
- **Jeremy** is a swimmer.
- This sample sentence has two nouns, "**Jeremy**" and "swimmer". "**Jeremy**" is a noun that serves as the subject, while the underlined noun acts as the subject complement.

Genders of Nouns

- 1. **Neuter** – this gender simply refers to nouns that have no sex.
- **Common**– is the gender of nouns which can refer to either the male or female sex.

  Examples: student, driver, lawyer, criminal, leader, visitor
- **Masculine**– this refers to nouns of the male sex

  Examples: sorcerer, actor, tiger, rooster, prince, fox, stag, bull, ram
- **Feminine**– this denotes nouns of the female sex.

  Examples: sorceress, actress, tigress, hen, princess, vixen, doe, cow,

Nouns (Singular – Plural)

Nouns normally come in their **singular form**, however, if these nouns name more than one person, place, thing, animal, event, or idea, it is necessary for you to trAnsform them into their **plural form**.

These are most common ways of pluralizing nouns:

1. Add "s"

Examples:

bike- bikes	trap- traps
coin- coins	game- games

2. Add "*es*"

Examples:

beach- beaches	potato- potatoes
hero- heroes	box- boxes

3. Change "*y*" to "*i*," and then add "*es*"

Examples:

butterfly- butterflies party- parties
reply- replies factory- factories

Note: Sometimes, you just have to add "*s*" without changing "*y*" to "*i*" (e.g., chimney- chimneys; trolley- trolleys)

4. Change "*f*" to "*v*," and then add "*s*" or "*es*"

Examples:

wife- wives ("*s*" only) thief- thieves ("*es*")
loaf- loaves ("*es*") knife- knives ("*s*" only)

Note: Sometimes, you only need to add "*s*" without changing "*f*" to "*v*" (e.g., cliff- cliffs; chef- chefs).

Other ways of pluralizing nouns:

1. For some nouns ending in "*um*," change "*um*" to "*a*"

medium- media curriculum- curricula
bacterium- bacteria ovum- ova

2. For some nouns ending in "*is*," change "*is*" to "*es*"

crisis- crises analysis- analyses
thesis- theses axis- axes

3. For some nouns ending in "*us*" change "*us*" to "*i*"

radius- radii nucleus- nuclei
fungus- fungi stimulus- stimuli

4. Some nouns have the same singular and plural form

Sheep deer moose

<u>For example:</u>

- *Mr. White was a high school teacher turned race car driver. <u>He</u> was able to win 99.1% of the races because of <u>his</u> extensive knowledge in racing.*
- In the sentence, the person is Walter White. Instead of repeating his name in the next sentence, the pronouns "<u>he</u> "and "<u>his</u>" were used to refer to him.

B. PRONOUN

A pronoun is a part of a speech which functions as a replacement for a noun. Some examples of pronouns are: *I, it, he, she, mine, his, hers, we, they, theirs,* and *ours.*

Sample Sentences:

- Janice is a very stubborn child. SHE just stared at me and when I told her to stop.
- The largest slice is MINE.

The italicized words in the sentences above are the pronouns in the sentence.

C) Adjective

This describes a noun or pronoun. Adjectives typically come before a noun or after a stative verb, like the verb TO BE.

- The **<u>diligent</u>** student completed her assignment early.
  - **<u>Diligent</u>** describes the student and appears before the noun STUDENT.
- It can be **<u>difficult</u>** to balance time to study and work responsibilities.
  - **<u>Difficult</u>** is placed after the TO BE verb and describes what it is like to balance time.
  - *For example*: My brother, <u>who is much older than I am</u>, is an astronaut.
- In the example above, the underlined clause modifies the noun "brother." But what if the group of words doesn't have a subject and a verb? What do you think the resulting group of words will be called?

भारतीय राज्यव्यवस्था

infinity®
Engineering Academy

1. भारतीय संविधान उगम व वैशिष्ट्ये

भारतीय घटनेची निर्मिती प्रक्रिया

- ब्रिटीश राजवट आणि भारतीय स्वातंत्र्यलढा यांच्या आंतरप्रक्रियेतून संविधानिक चौकटीची रुपरेषा निर्माण झाली.
- 1924 - मोतीलाल नेहरू - केंद्रीय विधीमंडळात मागणी - भारतासाठी संविधान असावे
- 1927 - राष्ट्रीय सभेची संविधानांचा आराखडा तयार करावा अशी मागणी.
- 1928 - राष्ट्रीय सभेची घटनेची मूलभूत तत्वे ठरवण्यासाठी समिती.
- 1934 - राष्ट्रीय सभेचा घटना समितीच्या मगणीसाठी प्रस्ताव.
- 1940 - 15 ऑगस्ट घोषणा - अप्रत्यक्षपणे मागणी मान्य.
- 1942 - क्रिप्स मिशन - संविधान निर्मितीची जबाबदारी भारतीयांचीच
- 1946 - कॅबिनेट मिशन - प्रांतिक विधीमंडळातून घटनासमितीसाठी निवडणूक प्रांताला लोकसंख्येच्या प्रमाणात जागा अनुसूचित जाती जमातींना लोकसंख्येच्या प्रमाणात जागा संस्थानिकांनाही प्रतिनिधित्व.

संविधान सभेचे कामकाज

(Working of the Constituent Assembly)

- 29 डिसेंबर, 1946 (सोमवार) रोजी सकाळी 11 वाजता न्यू दिल्ली येथील 'कॉन्स्टिट्युशन हॉल'मध्ये (सध्याचा 'सेंट्रल हॉल ऑफ पार्लमेंट हाऊस') संविधान सभेची पहिली बैठक भरली.
- मुस्लिम लिगने स्वतंत्र पाकिस्तानची मागणी केल्याने लिगचे सदस्य बैठकीला हजर राहू शकले नाही. त्यामुळे केवळ 211सदस्य बैठकीला हजर होते. फ्रान्सच्या पद्धतीचे अनुसरण करून जेष्ठतम सदस्य असलेल्या डॉ.सच्चिदानंद सिन्हा यांची संविधान सभेची तात्पुरते अध्यक्ष म्हणून निवड करण्यात आली. त्यांच्या नावाची शिफारस आचार्य जे.बी.कृपलानी यांनी केली.
- सच्चिदानंद सिन्हा यांनी तात्पुरते अध्यक्ष या नात्याने प्रथम यु.एस.ए. चीन आणि ऑस्ट्रेलिया या तीन देशांकडून आलेल्या सदिच्छा संदेशांचे वाचन केले.
- सच्चिदानंद सिन्हा यांनी आरोग्याच्या तक्रारीमुळे दुपारनंतर फ्रँक ॲन्थनी यांना तात्पुरते उपाध्यक्ष म्हणून कार्य करण्यासाठी नामनिर्देशित केले. या दिवशी हजर असलेल्या 207 सदस्यांनी आपल्या योग्यता (credentials) सादर करून रजिस्टरवर सह्या केल्या. त्यामध्ये 9 महिला सदस्या होत्या.
- 11 डिसेंबर, 1946 रोजी डॉ.राजेंद्र प्रसाद यांची संविधान सभेचे कायमस्वरूपी अध्यक्ष म्हणून निवड करण्यात आली.
- 13 डिसेंबर, 1946 रोजी जवाहरलाल नेहरू यांनी संविधान सभेत "उद्देश पत्रिका' (Objectives Resolution) मांडली.) तिच्यामध्ये घटनात्मक संरचनेची मूलतत्वे व तत्वज्ञान देण्यात आलेले होते.
- 22 जानेवारी, 1947 रोजी संविधान सभेने तिचा स्विकार केला. ही उद्देश पत्रिका घटना निर्मितीच्या पुढील सर्व टप्प्यांवर मार्गदर्शक ठरली. भारतीय राज्यघटनेची प्रास्ताविका/ सरनामा (preamble) उद्देशपत्रिकेवरूनच तयार करण्यात आलेला आहे.
- 25 जानेवारी 1947 रोजी एच.सी.मुखर्जी (हरेंद्र कुमार मुखर्जी) यांची संविधान सभेचे उपाध्यक्ष म्हणून निवड करण्यात आली.

घटना समितीतील महत्त्वपूर्ण समित्या

समिती	अध्यक्ष
1. सुकाणू समिती	डॉ राजेंद्र प्रसाद
2. वित्त व स्टाफ समिती.	डॉ राजेंद्र प्रसाद
3. केंद्रिय राज्यघटना समिती.	पंडीत जवाहरलाल नेहरू

4. प्रांतीय राज्य घटनासमिती.	सरदार वल्लभभाई पटेल
5. मूलभूत हक्क समिती	सरदार वल्लभभाई पटेल
6. मसुदा समिती	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

मसुदा समिती (Drafting Committee)

- 29 ऑगस्ट, 1947 रोजी डॉ.आंबेडकरांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आलेल्या या समितीकडे घटनेचा मसुदा तयार करण्याची जबाबदारी देण्यात आली.
- या समितीमध्ये एकूण सात सदस्य होते:

1. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर: अध्यक्ष
2. एन.गोपालस्वामी अय्यंगारः अय्यंगार हे पूर्वी आय.सी.एस.चे सदस्य होते. पुढे 1937 ते 1943 दरम्यान त्यांनी जम्मु-काश्मिरचे पंतप्रधान म्हणून कार्य केले.
3. अल्लादी कृष्णस्वामी अय्यर अय्यर यांनी 1929 ते 1944 दरम्यान (मद्रास प्रांताचे ॲडव्होकेट जनरल म्हणून कार्य केले होते.
4. सईद मुहम्मद सादुल्लाह यांनी 1937 ते 1946 दरम्यान तीन वेळा आसाम प्रांताचे पंतप्रधान म्हणून कार्य केले होते. एप्रिल 1937 ते सप्टें, 1938, नोव्हेंबर 1938 ते डिसेंबर 1941 आणि ऑगस्ट 1942 ते फेब्रुवारी 1946.
5. डॉ.के.एम.मुन्शी: त्यांनी पूर्वी 1937 ते 1940 दरम्यान बॉम्बे प्रांताचे गृहमंत्री म्हणून कार्य केलेले होते.
6. एन.माधव राव (बी.एल.मित्तर यांनी अनारोग्याच्या कारणामुळे राजीनामा दिल्याने एन.माधव राव यांची नियुक्ती करण्यात आली.) एन.माधव राव यांनी पूर्वी म्हैसूर राज्याचे दिवाण म्हणून कार्य केलेले होते.
7. टी.टी.कृष्णमाचारी 1948 मध्ये डि.पी.खेतान यांच्या मृत्यनंतर कृष्णमाचारी यांची नियुक्ती करण्यात आली.

घटनेची स्विकृती (Enactment of the Constitution)

- डॉ. आंबेडकरांनी 4 नोव्हेंबर, 1948 रोजी घटनेचा अंतिम मसुदा संविधान सभेत मांडला.
- मसुद्याचे तीनदा वाचन व चर्चा झाल्यानंतर 26 नोव्हेंबर, 1949 रोजी घटना स्विकृत करण्यात आली. या तारखेचा उल्लेख घटनेच्या प्रास्ताविकेमध्ये असून या दिवशी भारतीय जनतेने (संविधान सभेच्या माध्यमातून) घटना अंगीकृत व अधिनियमित करून स्वत:प्रद अर्पण केली. .
- 26 नोव्हेंबर, 1949 रोजी स्विकृत करण्यात आलेल्या मूळ घटनेत प्रास्ताविका, 22 भाग, 395 कलमे व 8 अनुसूचींचा समावेश होता.
- पुढे 24 जानेवारी, 1950 रोजी उपस्थित असलेल्या 284 सदस्यांनी घटनेवर सह्या केल्या. घटनेच्या तीन प्रतींवर सह्या करण्यात आल्या.

संविधान सभेच्या समित्या

समितीचे नाव	**अध्यक्ष**
संघटनात्मक समित्या	
1. कार्यपद्धती नियम समिती	राजेंद्र प्रसाद
2. सुकाणू समिती	राजेंद्र प्रसाद
3.स्टाफ व वित्त समिती	राजेंद्र प्रसाद
4.योग्यता (Credentials) समिती	अल्लादी कृ. अय्यर
5.ऑर्डर ऑफ बिझनेस समिती	के.एम.मुन्शी
6.संस्थानिकांशी चर्चेसाठी समिती	जवाहरलाल नेहरू
7.ध्वज/फ्लॅग समिती	राजेंद्र प्रसाद
8.संविधान सभेच्या कार्यावरील समिती (भारतीय स्वातंत्र्याच्या कायद्याखाली)	जी.व्ही.मावळणकर
9.हाऊस समिती	पट्टाभी सितारामय्या
प्रमुख समित्या व त्यांच्या उप-समित्या	
1.मूलभूत हक्क, अल्पसंख्यांक, आदिवासी आणि वगळलेली क्षेत्रे यांवरील सल्लागार समिती	वल्लभभाई पटेल
i. मूलभूत हक्क उप-समिती	जे.बी.कृपलानी
ii. अल्पसंख्यांक उप-समिती	एच.सी.मुखर्जी

iii. पूर्वोत्तर सरहद्द आदिवासी व आसाम बगळेलेली व अंशतः वगळलेली क्षेत्रे उप-समिती	गोपीनाथ बार्डोलोई
iv. वगळलेली व अंशतः वगळलेली क्षेत्रे (आसामव्यतिरिक्त) उप-समिती	ए.व्ही.ठक्कर
2. संघराज्य अधिकार समिती	जवाहरलाल नेहरू
3. संघराज्य घटना समिती	जवाहरलाल नेहरू
4. प्रांतिक घटना समिती	वल्लभभाई पटेल
5.मसुदा समिती	बाबासाहेब आंबेडकर

सरनाम्याचे तत्वज्ञान -

सरनामा

आम्ही भारताचे नागरिक भारताचे एक सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही, गणराज्य घडविण्यासाठी व त्याच्या सर्व नागरिकांस सामाजिक, आर्थिक, राजकीय न्याय, विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रध्दा व उपासना यांचे स्वातंत्र्य दर्जा व संधीची समानता निश्चितपणे प्राप्त करून देण्यासाठी आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा व राष्ट्राची एकता व अखंडता यांचे आश्वासन देणारी बंधूता प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून आमच्या संविधानसभेत आज दिनांक 26 नोव्हें. 1949 रोजी हे संविधान अंगीकृत करून स्वत:प्रत अर्पण करत आहोत.

आणीबाणी विषयक तरतुदी (Emergency related provisions)

- देशावर कोणताही कठीण प्रसंग आला की त्यामधून बाहेर पडण्यासाठीच्या तरतुदी म्हणजेच आणीबाणीच्या तरतुदी. 18 व्या भागातील 352 ते 360 या कलमामध्ये या तरतुदी आढळतात.
- राष्ट्रीय आणीबाणी घोषित केल्यानंतर राज्यशासन पूर्णपणे केंद्राच्या नियंत्रणाखाली येऊ शकते. राष्ट्रीय आणीबाणीच्या प्रसंगी संसद राज्यसूचीतील कोणत्याही विषयावर कायदा करू शकते.
- **'राष्ट्रपती राजवट'** ही विशेष तरतूद आहे. राष्ट्रपतींना राष्ट्रीय आणीबाणी घोषित करण्याचा अधिकार तर आहेच. शिवाय एखादया घटकराज्यातील शासन व्यवहार घटनेनुसार चाललेला नसेल तर, फक्त त्या घटकराज्यासाठी आणीबाणी घोषित करता येते. त्या काळात त्या घटकराज्यावर केंद्र सरकारचे नियंत्रण राहते.

अन्य संविधानांतील तरतुदी

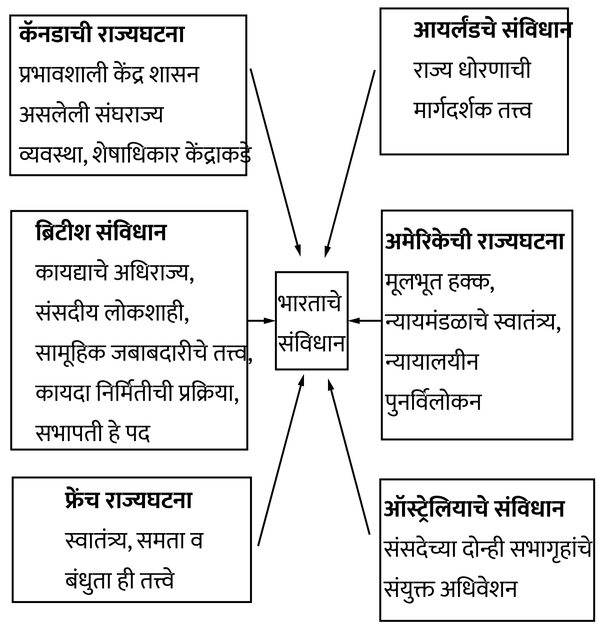

2. मूलभूत हक्क, मार्गदर्शक तत्वे आणि कर्तव्य

मुलभूत हक्क

- कोणत्याही राज्याचा दर्जा ते राज्य तेथील नागरिकांना किती अधिकार देते यावरून ठरतो. पं. नहरुंच्या मते भारतातील सर्व वर्गातील लोकांच्या धार्मिक आणि सांस्कृतिक अधिकारांची सुरक्षितता निर्माण करण्याचे सर्वोत्तम साधन म्हणजे मूलभूत अधिकार होत.

उद्देश

कृषि आणि ग्रामीण विकास

Infinity® Engineering Academy

1.मृदा

मृदा (soil)

- मृदा म्हणजे खडकापासून वेगळ्या असलेल्या जमिनीचा असा भूभाग की जो वनस्पतींना आधार देतो. तसेच पोषक अन्नद्रव्ये पूरवितो उदा.
- जांभा खडकापासून – तांबडी मृदा.
- बेसाल्ट खडकापासून – काळी मृदा
- पठारावरील मृदा – उथळ
- मैदानी प्रदेशातील मृदा खोल असते.

मृदा निर्मितीत भाग घेणारे इतर घटक –

- 1 भुपृष्ठ रचना
- 2 मूळ खडक
- 3 काळ हे आक्रियाशील घटक आहेत.

जमिनीचे प्रमुख घटक

- माती 45% हवा 25 % , पाणी 25%, सेंद्रिय पदार्थ - %
- मातीचा 30 से.मी.जाडीचा थर तयार होण्यास 6000 वर्ष लागतात.
- सर्वसाधारण 20 से.मी. जाडीपर्यंतच्या मातीच्या थरावर पिकांची वाढ होते.
- वनस्पतीच्या योग्य वाढीसाठी मुळांा हवा व पाणी यांचे गुणोत्तर 50:50 असावे.
- सेंद्रिय पदार्थामिध्ये कार्बन – 50-60 %
    - Oxygen – 35-40%
    - Ngtrogen 5-6 %
    - Hydrogen 4-5 %
    - राख 4-5%

माती प्रकार अभ्यास (Pedology)

- यात मातीचा नैसर्गिकरित्या घडणाऱ्या घटनांचा अभ्यास, त्याची रचना, वितरण आणि निर्मिती प्रक्रिया, उत्क्रांती, वर्गीकरण, याचा अभ्यास केला जातो त्यास माती प्रकार अभ्यास असे संबोधले जाते.

इडॉफोलॉजी (Edaphology)

- यात पिकाचे उत्पादन काढण्याच्या संबधात जमिनीच्या भौतिक, रासायनिक व जैविक गुणधर्माचा अभ्यास केला जातो त्यास अडॉफोलॉजी असे म्हणतात.
- माती प्रकार अभ्यास व इडॉफोलॉजी या मृदाशास्त्राच्या दोन शाखा आहेत.

भूगर्भशास्त्र (Geology)

- हे भूगभातील विविध स्तरांचा अभ्यास यात खनिजांचा शोध, खनिजतेलाचे उत्खनन, पाणी नियोजन इत्यादिचा अभ्यास केला जातो.

मृदेची सुपिकता-

- जमिनीची सुपीकता ही जमिनीचा सामू काढून मोजली जाते.
- जर सामू सात असेल तर जमीन/मृदा उदासीन असते.
- जमिनीची सामू 7 पेक्ष अधिक असल्यास मृदा ही विम्ल असते.
- मृदेचा सामू 6.5 ते 7.5 च्या दरम्यान असल्यास पिकांच्या वाढीसाठी आवश्यक असणारी सर्व अन्नद्रव्ये जमिनीत उपलब्ध होतात. ती जमिन पिकांच्या वाढीसाठी उपयुक्त आहे.

No.1 INSTITUTE for MPSC CIVIL ENGINEERING
HIGHEST NO. OF SELECTIONS ALL OVER MAHARASHTRA

infinity® Academy

- स्पर्धा परीक्षेमधील 7 वर्षांहून अधिक अग्रगण्य नाव
- महाराष्ट्र अभियांत्रिकी सेवा (MES)
  स्थापत्य /विद्युत /यांत्रिकी साठी
  पूर्व + मुख्य + मुलाखत या तिन्ही टप्प्याची तयारी करवून घेणारी
  महाराष्ट्रातील नं 1 अकॅडमी
- 3500+ अधिकारी घडविणारी संस्था
- OFFLINE व ONLINE माध्यमातून मार्गदर्शन

महाराष्ट्र शासनामधील विविध विभागातील होणाऱ्या सरळसेवा भरती परीक्षाची तयारी करून घेणारी संस्था. कनिष्ठ अभियंता /अभियांत्रिकी सहाय्यक / नगर रचनाकार सहाय्यक या परीक्षेसाठी (टेक्निकल +नॉन टेक्निकल) विषय तज्ञ् अनुभवी मार्गदशकांकडून शिकवले जातात.

सर्व स्पर्धा परीक्षेची तयारी करवून घेण्यासाठी इन्फिनिटी अकॅडमी मध्ये तज्ञ् शिक्षक वर्ग आहेत.

विविध विषयासाठी (टेक्निकल +नॉन टेक्निकल)DEDICATED अनुभवी शिक्षक वर्ग असल्यामुळे स्पर्धा परीक्षेतील प्रत्येक विषयाला योग्य न्याय दिला जातो व तो विषय उत्तमप्रकारे शिकवले जातो.

विद्यार्थ्यांची स्पर्धा परीक्षेमार्फत शासनात निवड हे एकमेव ध्येय इन्फिनिटीच्या अनुभवी शिक्षकांचे आहे

No.1 INSTITUTE for MPSC CIVIL ENGINEERING
HIGHEST NO. OF SELECTIONS ALL OVER MAHARASHTRA

infinity Academy®

NO.1 ENGINEERING INSTITUTE

AEE (CIVIL) 2023
RUSHIKESH RAOSAHEB DHAMNE

Proud To Be No.1 Institute In Maharashtra

MES RANK 1 MECHANICAL

PRATIK AGAWANE

MES RANK 1 ELECTRICAL

SANKET SHINDE

HARSHAL SANJAY KHAIRNAR
सहाय्यक नगर रचनाकार (ATP)

KALYANI BHADANE
सहाय्यक नगर रचनाकार (ATP)

RANK 1st IN MAHARASHTRA

infinity® Engineering Academy

New Batches

MPSC MES (CE | ME | EE)

FOUNDATION BATCH

PRE + MAINS + INTERVIEW

CIVIL ALL DIRECT RECRUITMENT

PWD | WRD | WCD | MIDC | ZP | NAGARPARISHAD

ELECTRICAL

- MAHATRANSCO BATCH
- MAHAGENCO BATCH

MECHANICAL

- ARTO BATCH
- RTO AMVI BATCH

MPSC ATP

FOUNDATION BATCH

ONLINE + OFFLINE

All Batches Available

TEST SERIES FOR ALL COMPETITIVE EXAMS

PUNE | Infinity Academy, First Floor, Mankar Wada, Near Modi Ganpati,Narayan Peth, Pune.

Join us on telegram @infinitympsccivil

9699897070
788 781 1411